

Från
parning till
valplåda

Från parning till valplåda

Juridiskt

- Förbud mot avel av sjuka, rädda, aggressiva djur samt djur som ej kan föröka sig naturligt - **SJV!**
- Tik får ej paras före 18 mån ålder och tidigast i andra löpet
- Om tiken får två kullar inom 12 månader ska hon få minst 12 mån vila innan nästa kull
- Tik över sju år får ej registreras valpar om ej haft valpkull tidigare (besiktning), **SKK**
- Ej fler än fem valpkullar, **SKK**
- Tik över 10 år ska ej paras
- Dräktig tik får ej transporteras om mindre än 2 v till planerad förlossning och sträckan överskrider 5 mil.
- Tik får ej transporteras första veckan efter förlossning
- Valp yngre än 1 v får ej transporteras
- Tik eller honkatt som kejsarsnittats två gånger ska ej tillåtas att paras mer, **SJV**.
- Kejsarsnitt kan ej "beställas"

Juridiskt

- **Dolda och synliga fel**
- Säljaren ansvarar för fel som fanns vid leverans men som visar sig först senare, så kallat dolt fel. Enligt konsumentköplagen är fel som uppträder inom sex månader efter leverans att betrakta som dolda fel, det vill säga de är ett säljaransvar, såvida inte säljaren kan bevisa annat. (Det är säljaren som ska bevisa att felet inte förelåg vid leveransen.) Efter sex månader är det köparens sak att bevisa att felet förelåg vid leveransen.
- **Reklamation**
- En köpare som vill ha rätt till kompensation för ett fel, är skyldig att reklamera felet till uppfödaren. Detta ska göras inom två månader från det att felet upptäckts. Ett fel som upptäcks senare än tre år från det att hunden levererades kan inte reklameras. Säljarens ansvar begränsas således till de tre första åren efter leverans.

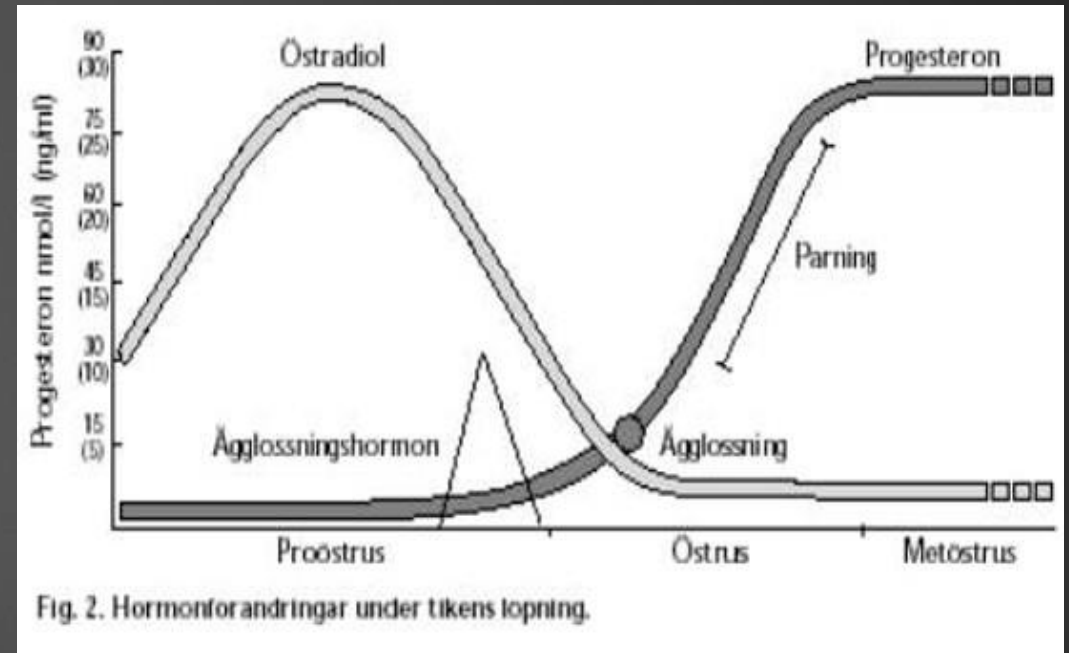
Hitta rätt parningsdag

- Lär dig din tiks löpbeteende
- Löper i regel med 6-8 månaders mellanrum (ibland 1 gång/år)
- Första löp oftast vid 6-8 mån ålder
- Löpet är ca 3 veckor långt
- Tid för höglöp varierar
- Tysta löp (inget eller sparsamt med blod)
- Split östrus (uppdelat i tid)
- Löper hela livet....

Hormonerna under löp

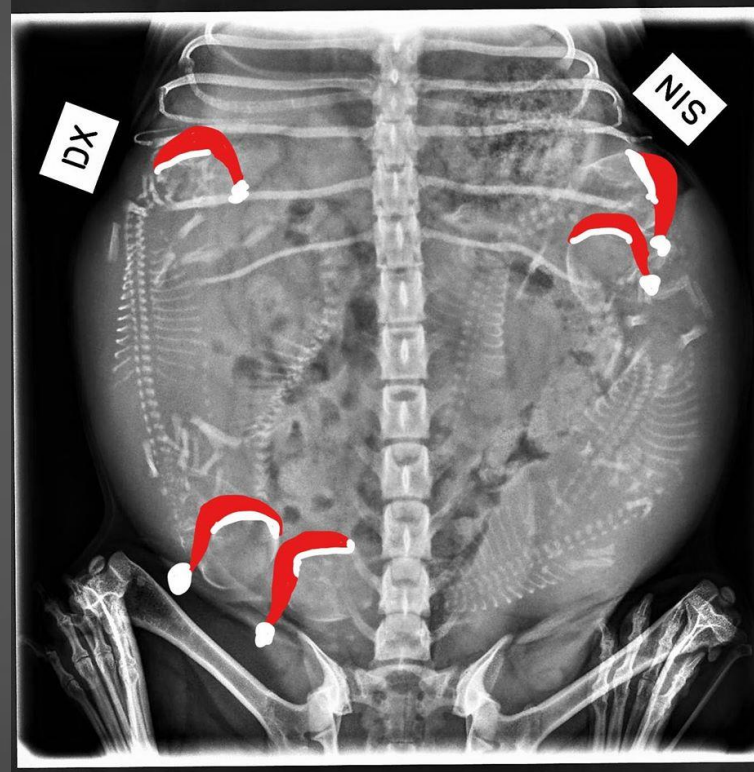
- **Östrogen:** Produceras i äggstockarnas folliklar. Brunsthormon, förbereder livmodern för dräktighet.
- Maximal nivå under *proöstrus* = *LH-piken*
- **Progesteron:** dräktighetshormon, produceras i gulkropp. Viktigt för att underhålla dräktigheten
- Sjunker till basalnivå dygnet innan förlossningen!!
- **NÄR ÖSTROGENET SJUNKER OCH PROGESTERONET STIGER VISAR TIKEN BRUNST OCH HANEN INTRESSE**
- Progesteron vid ägglossning/ovulation ca 15-20 nmol/l
- Optimal parning vid 30-80 nmol/l

Från parning till valpning

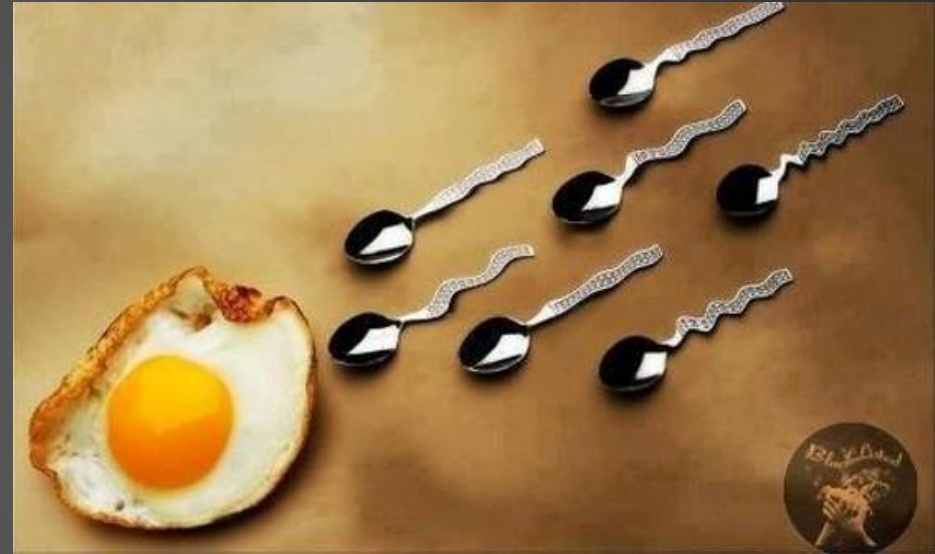
Hur vet jag att tiken är dräktig?

- Ökat bukomfång
- Svullna juver, svullna och rosa spenar
- Dygn 21 – bukpalpation
- Dygn (24-26) Fosterhjärtan som slår kan ses dag 23. Dag 28 är en bra dag för undersökning.
- Dygn (42) 45 och framåt – röntgen
- Relaxintest?
- Skendräktighet
- *Foster kan resorberas och aborteras under hela dräktigheten!!*

Varför blir inte tiken dräktig?

- **Parad fel dag-vanligast!**
- Infektioner (herpes? brucellos-ovanligt)
- Kronisk endometrit - livmodern
- Nedsatt fruktsamhet redan efter 4 års ålder
- Skadade spermier eller avsaknad av livaktiga spermier
- En eller flera parningar?
- Preferenser hos tik/hanne
- Missbildningar (ovanligt)

Herpesinfektion

- Canine herpesvirus=CHV-1.
- Antikroppar hos ca 50% av hundpopulationen
- Ofarlig hos vuxna men ofta dödlig infektion hos valpar.
- Vuxna ofta symtomfria eller lindrig hosta näsflöde.
- Kan vara orsak till nedsatt fertilitet.
- Efter akuta fasen kan viruset vara vilande. Den latent infektionen aktiveras vid stress (dräktighet) och utsöndras från näslemhinna (noskontakt) och vaginalt.
- Valpar kan smittas under fosterstadiet, vid valpning eller efter förlossningen (3 v före till 3 v efter partus)
- Det är framförallt tik som nysmittas under dräktighet som smittar valparna. Tiken hinner inte producera antikroppar som skyddar valparna.
- Vanligast är smitta vid partus eller direkt därefter
- Tik med antikroppar ger bra skydd till valparna via råmjölken!

Herpesinfektion

- VIKITIGT HÅLLA VALPAR OCH TIK ISOLERADE FÖRSTA 3 VECKORNA OM RISK FÖR SMITTA!
- Den låga kroppstemperatur hos valpar under 2 v ålder gör att virus snabbt spridas via blod (virus finns på nos och vaginalt hos tiken då temp är lägre här)!
- **Symtom:**
 - Slöa, kalla
 - Vill ej dia
 - Små punktförmiga blödningar sk petechier
 - Näsflöde
 - Neurologiskt, paddlar, kramper
 - Upp till 50% mortalitet
 - **Diagnos: obduktion**
- Ingen bra behandling, **profylax viktigast**. Om tecken på sjukdom så höj valps kroppstemperatur till mer än 38 grader i minst 2 timmar och låt inte temperatur gå under 37 grader under 24 timmar. Virus kan ej replikeras!!
- **Herpesvaccinering**. Syftet är att genom en aktiv immunisering av tiken ge en passiv immunitet hos valparna via råmjölken. Vaccinationen är alltså till för att skydda valparna!
 - 2 injektioner:
 - 1:a ges under löp, senast 10 dgr efter parning,
 - 2:a ges 1-2 v före partus

Vad händer under en normal förlossning?

- Progesteronet sjunker till basala värden inom 24-48 timmar före partus.
- Kroppstemperaturen sjunker därmed men stiger när förlossningen börjar på grund av myometriaktiviteten i livmodern.
- Detta sker troligen genom att fostret har mognat och kortisol frigörs från fostrets och tikens binjurar
- **Öppningsstadiet:** 6-12 timmar
 - Livmoderhalsen vidgas
 - orolig, bäddar
 - Skakningar
 - Livmoderns muskler drar ihop sig (kontraheras). Detta är inte de kraftiga synliga krystvärkarna)
- **Utdrivningsstadiet:** ej längre än 12 timmar
 - normal kroppstemperatur,
 - cervix dilaterad
 - Krystvärkar-synliga
- **Efterbördsstadiet:** 5-15 min efter varje valp!

Hur länge kan man vänta innan någon valp föds?

Valpningen bör ej vara mer än ett dygn av djurskyddsskäl!

- Avgång av fostervätska - 2-4 timmar
- Första synliga värken (büksammandragning) och inget händer - 2-4 timmar
- Intervall mellan valpar - 2 timmar
- Starka värkar - 30 minuter
- Grön flytning innan någon valp har fötts - 1-2 timmar
- Temperaturen har sjunkit - 24-36 timmar
- Temperaturen har sjunkit och stigit igen - Sätt in åtgärd
- 1:a parning (utan progesteronprov) - Upp till 72 dgr (om allt är ok och lugnt)
- Ägglossning (progesteronprov) tik - 65 dgr (om allt ok och lugnt)
- Lågt progesteron (<6 nmol/L) tik - Max 48 timmar

Vad frågar vi när en "valptik" ringer?

- Hur långt gången i dräktigheten?
- Första valpkullen? För tiken/djurägaren☺
- Fått några valpar? Levande? Pigga?
- Tidsintervall mellan valparna
- Krystvärkar utan resultat, tid?
- Buksmärta?
- Flytningar? Färg?
- Matvägran?
- Slöhet?
- Temp?
- Skakningar?
- Ökad törst?
- Kissar ofta?

Hur tar vi hand om valparna?

- **Låt i möjligaste mån tiken göra jobbet!!**
- ... men håll koll!
- Frigör från hinnor och navelsträng
- Se till att det är fria andningsvägar (sug upp ev slem)
- Gnugga med mjuk, varm och torr handduk över buk, bröst så snabbt torra och stimulerar andningen.
- SLUNGA EJ
- Håll varma
- Kolla gomspalt, analöppning
- **Se till att diar råmjölk inom 12-18 timmar!!
Valpar diar var-varannan timme cirka 15-20 min per gång.**
- Om supplementering: 4-8 ggr/d första veckan
- Kolla gom (ev spalt), navelregion samt anus

Vad kan drabba den lilla valpen – ta hand om själv eller kontakta veterinär?

- Tempkoll. Ej under 35.5 grader, de blir lätt uttorkade och får lågt blodsocker, ileus!
- Diarre. Vätsketerapi-viktig både för korrigera vätskebalansen men även för njurfunktionen!!
- Förstoppning
- Kolik
- Infektion (Herpes)
- Fading Puppy Syndrome (septikemi)
- Oftalmia neonatorum
- Flat Puppy syndrom

Eklampsi - kalkbrist

- Ses före, under och efter förlossning, vanligast då valparna är ca 3v och diar maximalt
- Små raser och stora kullar
- Symtom: muskelskakningar, kramper, kräkningar, oro, snabb andning
- Orsak: Digivning, foster, stress
- Blodprov: lågt kalcium och ofta lågt socker
- *Behandla med Calcium injektion, symtomatiskt!!*
- *Undvik att valpar diar minst 24 timmar*
- *Eklampsi **förebyggs ej** med Kalcium karbonat tabletter under dräktighet*
- Balanserad diet är bäst. Undvik mjölkprodukter (stör kalcium/fosforkvoten) men även tex soyaprotein då det binder kalcium från foder